

📖 AYT TARİH: ÖSYM'İN EN ÇOK SORDUĞU KAVRAMLAR VE ŞİFRELER (2026 GÜNCEL)

📌 SAYFA 1: İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK DEVLETLERİ KAVRAM SÖZLÜĞÜ

- **Kut İnanıcı:** Devleti yönetme yetkisinin Gök Tengri tarafından verildiğine inanılmasıdır. (Sonucu: Kan yoluyla geçtiği için taht kavgalarına ve devletlerin kısa sürede yıkılmasına neden olmuştur.)
- **Kurultay (Toy / Kengeş):** Devlet işlerinin görüşülüp karara bağlandığı meclistir. Hatun da katılır (Kadına verilen önemi gösterir). Boy beylerinden oluşur (Demokratik yapıyı gösterir).
- **İkili Teşkilat:** Devleti "Doğu ve Batı" veya "Sağ ve Sol" olarak ikiye bölerek yönetmektir. (Amacı: Yönetimi kolaylaştırmak. Sonucu: Devletin çabuk parçalanması).
- **Tarkan:** Askeri komutan.
- **Aygucı (Üge):** Başbakan. (Örn: Tonyukuk)
- **Bitikçi:** Yazıcı, katip.
- **Kurgan:** Mezar. (İçine eşyalarla gömülürlerdi, bu durum "Ahiret İnanıcı"nı kanıtlar).
- **Balbal:** Mezar taşı. (Öldürdüğü düşman sayısı kadar dikilirdi, ahiret inancını kanıtlar).
- **Uçmağ / Tamu:** Cennet / Cehennem.

📌 SAYFA 2: İSLAM TARİHİ VE TÜRK-İSLAM DEVLETLERİ ŞİFRELERİ

1. Dört Halife Dönemi (Cumhuriyet Dönemi) Halifeler seçimle başa geldiği için bu döneme Cumhuriyet Dönemi denir.

- **Hz. Ebubekir:** Kur'an kitap haline getirildi (Aslını korumak için). Yalancı peygamberler bastırıldı (Ridde Savaşları).
- **Hz. Ömer:** Devlet teşkilatlanması yapıldı. (Adliye, posta, ilk düzenli ordu, hicri takvim, divan örgütü). Sınırlar en çok bu dönemde genişledi.
- **Hz. Osman:** Kur'an çoğaltıldı ve önemli merkezlere gönderildi (Uygulamada birliği sağlamak için). İlk İslam donanması kuruldu. İlk kurum içi isyanlar başladı.
- **Hz. Ali:** İç karışıklıklar en üst seviyededir (Cemel Vakası, Sıffin Savaşı). Fetihler durmuştur.

2. Türk-İslam Devletlerinde Önemli Divanlar (Büyük Selçuklu)

- **Divan-ı Saltanat:** Büyük divan, günümüz Bakanlar Kurulu. (Başkanı: Vezir)
- **Divan-ı Tuğra (İnşa):** İç ve dış yazışmalardan sorumlu. (Başkanı: Tuğrai)
- **Divan-ı İstifa:** Mali işlerden sorumlu (Ekonomi). (Başkanı: Müstevfi)
- **Divan-ı Arz:** Ordunun ihtiyaçlarından sorumlu. (Başkanı: Emir-i Arz)
- **Divan-ı İşraf:** Teftiş (Denetleme) kurulu. Askeri ve hukuki işler hariç her şeyi denetler. (Başkanı: Müşrif)

📌 SAYFA 3: OSMANLI DEVLETİ: YÖNETİM, TOPRAK VE ORDU

1. Tımar (Dirlik) Sistemi 🌟 [BANKO SORU] Devletin toprağını maaş karşılığı görevlilere (Tımarlı Sipahi) bırakmasıdır.

- **Faydaları:**

1. Devletin kasasından para çıkmadan devasa bir atlı ordu (Cebelü) kuruldu.
2. Taşrada (merkezden uzak yerlerde) güvenlik sağlandı.
3. Üretimde süreklilik sağlandı (Toprağını 3 yıl boş bırakanın elinden alınır - Çiftbozan).
4. Vergiler kolayca toplandı.

2. Pençik ve Devşirme Sistemi

- **Pençik:** Savaş esirlerinin 1/5'inin orduya alınmasıdır (I. Murat dönemi).
- **Devşirme:** Balkanlardaki Hristiyan çocukların alınıp Türk-İslam kültürüyle yetiştirilmesi ve Yeniçeri Ocağı'na veya Enderun Mektebi'ne (devlet adamı olmak üzere) gönderilmesidir.

3. Önemli Padişah "İlk"leri

- **Osman Bey:** İlk bakır para, ilk vergi (Baç).
- **Orhan Bey:** İlk düzenli ordu (Yaya ve Müsellem), ilk medrese, ilk Divan teşkilatı, ilk gümüş para.
- **I. Murat:** İlk kez "Sultan" unvanı kullanıldı. Pençik sistemi kuruldu.
- **I. Bayezid (Yıldırım):** Anadolu Türk Siyasi Birliği ilk kez BÜYÜK ÖLÇÜDE sağlandı.
- **Fatih Sultan Mehmet:** İlk altın para, Kanunname-i Ali Osman (Kardeş katli yasallaştı).

📌 SAYFA 4: I. DÜNYA SAVAŞI VE CEPHELER ŞİFRESİ

Osmanlı'nın I. Dünya Savaşı'nda Savaştığı Cephe Şifresi: "K K Y G M"

- **Taarruz (Saldırı) Cephe Şifresi (Baş harfi K olanlar):**

- Kafkas Cephesi: Sarıkamış Harekatı, Muş ve Bitlis'in geri alınması (Mustafa Kemal). Rusya'ya karşı açıldı.
- Kanal Cephesi: Mısır'ı İngilizlerden geri almak ve Süveyş Kanalı'nı ele geçirmek için açıldı.

- **Savunma Cephe Şifresi:**

- Çanakkale, Suriye-Filistin, Irak, Hicaz-Yemen.
- *Mustafa Kemal'in savaştığı cephe şifresiyle (Şifre: Ç K S): Çanakkale Kafkas Suriye-Filistin.*

- **Yardımcı Cepheleeri (Sonu YA ile bitenler):**

- Galicya, Makedonya, Romanya (Müttefiklere yardımcı için sınırlarımız dışında savaştığımız cepheleer).

📌 SAYFA 5: ATATÜRK İLKELERİ ANAHTAR KELİMELEER SÖZLÜĞÜ

Soruda veya paragrafta aşağıdaki kelimeleri gördüğün an ilgili ilkeyi işaretle!

İlke	Paragrafta Aranacak Anahtar Kelimeler
Cumhuriyetçilik	Ulusal / Milli Egemenlik, Seçim, Sandık, Oy, Meclis, Çok Partili Hayat, İrade-i Milliye.
Milliyetçilik	Ulusal Bağımsızlık, Türk, Tarih, Dil, Kültür, Birlik ve Beraberlik, Milli Benlik, Bağımsızlık.
Halkçılık	Eşitlik, Sınıf Ayrımının Olmaması, Adalet, Sosyal Devlet, Ayrıcalıkların Kaldırılması (Ağa, Paşa vs.).
Laiklik	Akılcılık, Bilimsellik, Din ve Vicdan Hürriyeti, Dogmatik Olmama, Hurafelerden Uzak Durma.
Devletçilik	Ekonomi, Yatırım, Fabrika, Planlı Kalkınma, Banka, Kamulaştırma (Devletin ekonomik hayata müdahalesi).
İnkılapçılık	Yenilik, Çağdaşlaşma, Muasır Medeniyetler, Değişim, Dinamik Yapı, Modernleşme.

E-Tablolar'a aktar